

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Nc/5/2024
Identifikačné číslo spisu:	8499899974
Dátum vydania rozhodnutia:	09.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8499899974.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. N. N., narodeného XX. U. XXXX, T., O. X, zastúpeného advokátom JUDr. Milošom Kaščákom, Vranov nad Topľou, Kalinčiakova 10, proti žalovanému N. T. C., narodenému X. U. XXXX, P. B. O., D. X. T. XXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Tomkom, Prešov, Floriánova 2, o ochranu osobnosti a iné, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. KK-2C/531/1999, o vylúčení sudkyne Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 17Co/19/2024, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. Jana Burešová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 17Co/19/2024 (spor Okresného súdu Poprad vedený pod sp. zn. KK-2C/531/1999).

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom Krajským súdom v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) pod sp. zn. 17Co/19/2024 vzniesol žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu námietku zaujatosti sudkyne Krajského súdu v Prešove podaním z 13. augusta 2024, ktoré bolo doručené Krajskému súdu Prešov 14. augusta 2024. Námietku zaujatosti vzniesol pre pomer sudkyne Krajského súdu v Prešov k predsedovi Okresného súdu Kežmarok JUDr. Richardovi Burešovi, manželovi sudkyne JUDr. Jany Burešovej. Poukázal na to, že v roku 2004 podal dve sťažnosti na predsedu Okresného súdu Kežmarok JUDr. Richarda Bureša adresované Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky a Krajskému súdu v Prešove, že ako predseda súdu nadržoval a toleroval nedôstojné správanie sudkyne JUDr. Jenčovej. Namietal, že v konaní o odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Poprad sp. zn. 2C/531/1999 mala byť vec pridelená sudkyňi JUDr. Kandrovej, avšak z elektronického súdneho spisu sa dozvedel, že spis sp. zn. 17Co/26/2021 bol na súd prijatý 23. júna 2021 a dodatočne bol 30. augusta 2022 pridelený na prejednanie a rozhodnutie JUDr. Burešovej, ktorá rozhodla 26. augusta 2021. Z týchto skutočností pramenila jeho obava o zaujatosť a negatívny vzťah JUDr. Burešovej voči jeho osobe a žiadal, aby bola z ďalšieho rozhodovania vylúčená.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti sudkyne Krajského súdu v Prešove len vo vzťahu k tejto sudkyne, ktorá má ako

zákonná sudkyňa prejednať a rozhodnúť spor vedený Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 17Co/19/2024 (o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad z 21. marca 2024 č. k. KK-2C/531/1999 - 453).

3. Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

4. Sudkyňa krajského súdu senátu 17Co JUDr. Jana Burešová, ktorému bola podľa rozvrhu práce vec pridelená na rozhodnutie, sa k obsahu vznesenej námietky vyjadrila a uviedla, že vo veci sa necíti byť zaujatá. Poukázala na to, že v prejednávanom spore nikdy nebola zákonnou sudkyňou JUDr. Kandráva. Ďalej uviedla, že manžel ju neinformoval o plnení svojich povinností ako predsedu súdu a ani o spôsobe vybavovania podaní občanov. Navyiac sťažnosti boli podávané v rokoch 2004 a 2009.

5. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudkyne Krajského súdu v Prešove z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

6. V zmysle § 49 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

7. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/). Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

8. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP).

9. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

10. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

11. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikaturu Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela

doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

13. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

14. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávaniu sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

15. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť.

16. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojitém významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu.

17. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

18. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prisediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

19. V danom prípade je námietka zaujatosti sudkyne Krajského súdu v Prešove odôvodňovaná tým, že žalovaný v roku 2004 podal dve sťažnosti na predsedu Okresného súdu Kežmarok - manžela sudkyne, ktorú skutočnosť žalovaný považuje za objektívny dôvod pre vznik pochybností o nezaujatosti konania a rozhodovania namietanej sudkyne.

20. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti stranou sporu vznesenej námietky zaujatosti nie je rozhodujúci

jej osobný subjektívny názor, domnienka alebo úvaha. Nemožno preto bez ďalšieho brať na zreteľ len samotné pochybnosti namietajúceho o objektívnom a nestrannom rozhodovaní sudcu, ale vždy treba posúdiť skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že strana pochybuje o objektívnosti sudcu. Nadriadený súd môže vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania veci až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je stranou len tvrdený, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti zdôrazňuje, že obava z nestrannosti nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach, ktoré však podanie žalobcu nenapĺňa. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci.

22. Z ustanovenia § 49 CSP vyplývajú 2 zákonné dôvody zaujatosti, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, a to konkrétne pre: pomer sudcu k sporu, stranám, prípadne k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, ak možno mať dôvodné pochybnosti o jeho nezaujatosti. A tiež skutočnosť, že sudca prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie. Najvyšší súd poukazuje, že sa zaoberal aj ďalšími skutočnosťami, ktorými žalobca odôvodňoval námietku zaujatosti pre posúdenie objektívneho hľadiska nestrannosti sudkyne (keď sudca sa má ako nestranný objektívne javiť v očiach strán a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o ich nestrannosti). Samotnú skutočnosť, že žalovaný v roku 2004 podal dve sťažnosti na predsedu Okresného súdu Kežmarok - manžela namietanej sudkyne, nepovažuje najvyšší súd za skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver o tom, že predsedníčka senátu sa objektívne nejaví ako nestranná. Za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, k stranám sporu (účastníkom konania) alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I ÚS 332/08). Z vyjadrenia zákonnej sudkyne senátu 17Co Krajského súdu v Prešove vyplýva, že táto sudkyňa sa subjektívne necíti byť zaujatá.

23. Keďže vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu možno až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je stranou len tvrdený, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP, senát 4C najvyššieho súdu po zhodnotení veci nezistil reálnu existenciu takých okolností objektívnej a subjektívnej povahy, ktoré by v zmysle § 49 ods. 1 CSP vyvolali odôvodnené pochybnosti o nezaujatosti sudkyne JUDr. Jany Burešovej.

24. Obsah spisu (ani sama podstata vznesenej námietky) nedáva v danom prípade žiadny dôvod pre spochybnenie pravdivosti vyjadrenia žalovaného namietanej zákonnej sudkyne.

25. Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že obsahovo zhodné závery vyjadril už vo viacerých obdobných veciach (viď napríklad jeho rozhodnutie sp. zn. Nc/99/1999, 1Nc/5/2010, 1Nc/8/2010, 3Nc/7/2010).

26. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol, že sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. Jana Burešová, nie je v danom prípade vylúčená z prejednávania a rozhodovania danej veci.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.